

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Фонду державного майна України
13.12.2005 № 3162

**ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ОЦІНОЧНОЇ ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У ДЕРЖАВНІЙ
ВЛАСНОСТІ АБО БУЛИ СТВОРЕНІ (ПРИДБАНІ) ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ, З
МЕТОЮ ЗАРАХУВАННЯ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК**

Загальна частина

1. Цей Порядок застосовується з метою проведення оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, які перебувають у державній власності або були створені (придбані) за державні кошти, для визначення їх вартості за результатами інвентаризації та зарахування на бухгалтерський облік.

2. Відповідно до цього Порядку оцінюються майнові права інтелектуальної власності на об'єкти права інтелектуальної власності (далі – об'єкти). Оцінка особистих немайнових прав інтелектуальної власності не є предметом регулювання цього Порядку.

Майнові права інтелектуальної власності, які належать кільком особам спільно, оцінюються з урахуванням умов договору, укладеного між ними. У разі відсутності такого договору майнові права оцінюються як рівні частки власності.

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт оцінки, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, за замовленням, оцінюються відповідно до закону та умов договору (контракту) між працівником та юридичною або фізичною особою, де або у якій він працює, чи договору між замовником та творцем.

3. Відповідно до цього Порядку інвентаризації, яка проводиться на виконання Указу Президента України від 24 листопада 2005 року №1648 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 червня 2005 року

"Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні" та від 28 жовтня 2005 року "Про заходи щодо утвердження гарантій та підвищення ефективності захисту права власності в Україні", підлягають об'єкти – майно суб'єктів права державної власності: державних унітарних підприємств, державних комерційних підприємств, казенних підприємств, об'єднань державних підприємств усіх організаційно-правових форм, державних установ, організацій, закладів; майно орендних підприємств; майно підприємств, установ та організацій, які перебувають у віданні Національної академії наук та галузевих академій наук, державне майно, що залишилось у господарських товариств, створених під час приватизації або корпоратизації (далі – підприємство), відображені та не відображені в бухгалтерському обліку підприємства на дату інвентаризації.

4. Терміни, які використовуються у цьому Порядку, вживаються у значенні, наведеному у національних стандартах оцінки майна, положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актах.

5. До об'єктів, які підлягають інвентаризації та оцінці, зокрема, належать: об'єкти авторського права (літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних), якщо вони за добром або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності, та інші твори); об'єкти суміжних прав (виконання; фонограми; відеограми; передачі (програми) організацій мовлення); винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування; торговельні марки (знаки для товарів і послуг); географічні зазначення; комерційні таємниці.

При цьому результати науково-дослідних, пошукових, дослідно-конструкторських, дослідно-технологічних робіт у формі звіту, документації (завершені чи незавершені, щодо яких на дату інвентаризації триває оформлення або ще не розпочато оформлення патентів, свідоцтв, ліцензій тощо), комплекти конструкторської і технологічної документації (первинні зразки, наприклад кальки) тощо належать до літературних, письмових творів наукового, технічного або іншого характеру. Витрати на дослідження не визнаються об'єктом, а підлягають відображенню в обліку підприємства у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Підготовчий етап до проведення оцінки

6. На підготовчому етапі проводиться інвентаризація об'єктів у загальному порядку, встановленому законодавством про бухгалтерський облік: для бюджетних установ та організацій – Інструкцією з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ, затвердженою наказом Головного управління Державного казначейства Міністерства фінансів України від 30 жовтня 1998 року № 90, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 16 листопада 1998 року за №728/3168 (далі – наказ Держказначейства № 90), для інших підприємств - Інструкцією по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 року № 69, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26 серпня 1994 року за №202/412, з урахуванням таких особливостей:

1) орган, уповноважений управляти державним майном, видає наказ про проведення інвентаризації, відповідно до якого підприємством утворюється комісія з інвентаризації та оцінки об'єктів (далі – комісія), до складу якої входить керівник підприємства, що є головою комісії. У разі потреби до роботи комісії можуть залучатися компетентні фахівці підприємств, установ, організацій, які входять до сфери управління органу, уповноваженого управляти державним майном, а також фахівці закладів, що входять до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, відповідно до їх спеціалізації за їх згодою.

Інвентаризація проводиться на дату, визначену органом, уповноваженим управляти державним майном. Дата інвентаризації є останнє число місяця, що передує місяцю, в якому проводиться інвентаризація. Дата інвентаризації збігається з датою оцінки і затверджується наказом керівника підприємства;

2) проведення комісією інвентаризації об'єктів, під час якої перевіряється фактична наявність об'єктів, які відповідно до даних бухгалтерського обліку використовуються у господарській діяльності підприємства або зберігаються на підприємстві, та виявляються об'єкти, які не відображені в бухгалтерському обліку.

Під час інвентаризації проводиться обстеження та ідентифікація об'єктів, під час яких комісія перевіряє або виявляє наявність матеріальних носіїв відповідних об'єктів, якими можуть бути дискета, аудіо- відеокасета та інше, документів, які є підставою для оприбуткування об'єкта, документів, які засвідчують правомірне набуття права власності, інших документів. До таких документів належать:

патент (деклараційний патент) – для винаходів, корисних моделей, промислових зразків, сортів рослин, порід тварин;
 авторське свідоцтво СРСР на винахід (у тому випадку, якщо не закінчився 20-річний строк дії авторського свідоцтва від дати подання заявки на винахід);
 свідоцтво - для торговельних марок (знаків для товарів і послуг), компоновання (топографії) інтегральних мікросхем;
 договір на створення за замовленням і використання об'єкта;
 договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;

інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (за наявності);
виписка з відповідних державних реєстрів;
акт приймання-передачі прав на об'єкт;
рішення органів державної влади, прийняті стосовно об'єктів;
інші документи, які пов'язані з ідентифікацією прав на об'єкти (за наявності).

Під час ідентифікації також перевіряється відповідність процедури зарахування об'єктів на бухгалтерський облік вимогам, установленим:

для бюджетних установ – Інструкцією з обліку необоротних активів бюджетних установ, затвердженою наказом Державного казначейства України від 17 липня 2000 року № 64, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 31 липня 2000 року за № 459/4680 (із змінами);

для інших підприємств, установ, організацій, господарських товариств, об'єднань – Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 року за №750/4043, та іншими нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України, які регулюють питання зарахування на бухгалтерський облік нематеріальних активів, зокрема, об'єктів права інтелектуальної власності.

Проведення інвентаризації та оцінки об'єктів, що містять секретну інформацію, проводиться з дотриманням вимог Закону України “Про державну таємницю”.

За результатами інвентаризації складаються інвентаризаційні описи для об'єктів, відображених та не відображених у бухгалтерському обліку. При цьому комісією обов'язково аналізується строк корисного використання кожного об'єкта чи групи однотипних за призначенням та умовами використання об'єктів (місяці) і вивчається питання стосовно ймовірності надходження (отримання) економічних вигод від їх використання.

Інформація про об'єкти, які не відображені в бухгалтерському обліку або дані інвентаризаційних описів яких не відповідають даним бухгалтерського обліку, заноситься до звіряльної відомості.

Інвентаризаційні описи, звіряльні відомості та інші матеріали інвентаризації складаються за встановленою формою відповідно до вимог наказу Держказначейства № 90 (для бюджетних установ та організацій) та Порядку застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 22 листопада 2004 року № 732, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2004 року за № 1580/10179 (далі – наказ Мінфіну № 732) (для інших підприємств), і є невід'ємною частиною протоколу засідання інвентаризаційної комісії. У разі прийняття комісією рішення щодо відсутності на дату оцінки ймовірності надходження (отримання) економічних вигод від використання об'єкта, але існування такої ймовірності в майбутньому, у графі “Строк корисного використання” Інвентаризаційного опису нематеріальних активів, форма якого затверджена наказом

Держказначейства № 90, або Інвентаризаційного опису об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів №_____, форма якого затверджена наказом Мінфіну № 732, зазначається відповідна інформація;

3) складання комісією за результатами інвентаризації протоколу засідання комісії і затвердження його керівником підприємства.

Методи та порядок проведення оцінки

7. Відповідно до цього Порядку визначається оціночна вартість об'єктів, які виявлені під час інвентаризації як такі, що не відображені в бухгалтерському обліку, шляхом проведення стандартизованої оцінки. Стандартизована оцінка об'єктів проводиться комісією станом на дату оцінки на підставі даних затвердженого протоколу засідання інвентаризаційної комісії та інших матеріалів інвентаризації.

8. Ураховуючи мету оцінки (зарахування на бухгалтерський облік), вимоги положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів з оцінки і бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо балансової вартості активів – об'єктів права інтелектуальної вартості, що відображається в реєстрах бухгалтерського обліку підприємства, стандартизована оцінка об'єктів, які виявлені під час інвентаризації як такі, що не відображені в бухгалтерському обліку і щодо яких на дату оцінки існує ймовірність надходження (отримання) економічних вигод від їх використання, ґрунтується на застосуванні витратного підходу.

9. В основі витратного підходу лежить процедура визначення вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта, з урахуванням його зносу у разі його наявності.

Застосування витратного підходу вимагає наявності інформації про витрати, понесені підприємством на створення або придбання об'єкта оцінки, витрати на створення (придбання) подібних об'єктів та витрати, пов'язані з приведенням об'єкта оцінки або подібних об'єктів до стану, в якому вони придатні для використання за призначенням (оплата реєстрації юридичного права, збір за подання заявки про реєстрацію об'єкта, збір за публікацію відомостей про видачу свідоцтва, патенту, сплата державного мита за видачу свідоцтва, патенту та інші).

10. Під час оцінки застосовуються такі методи:

- метод прямого відтворення;
- метод заміщення.

11. За методом прямого відтворення оціночна вартість об'єкта - поточна вартість витрат, пов'язаних безпосередньо зі створенням (розробкою) або придбанням у сучасних умовах об'єкта оцінки, визначається за формулами:

$$\mathbf{B} = \mathbf{B}_B \times \mathbf{K}_p, \quad (1)$$

$$\mathbf{B}_B = \sum_{t=1}^k \mathbf{B}_t \times \mathbf{I}_t, \quad (2)$$

де:

\mathbf{B} – оціночна вартість об'єкта оцінки (залишкова балансова вартість), грн;

\mathbf{B}_B – загальна вартість приведених до дати оцінки витрат на створення (розробку) або придбання об'єкта оцінки, здійснених підприємством у різні періоди t ;

\mathbf{K}_p – коефіцієнт придатності об'єкта оцінки, що визначається на дату оцінки за формулою (7);

\mathbf{B}_t – сума витрат на створення (розробку) або придбання об'єкта в t -тому періоді. У разі визначення оціночної вартості об'єкта оцінки, який був створений (розроблений) підприємством, зазначений показник визначається за формулою

$$\mathbf{B}_t = \mathbf{B}_{pt} + \mathbf{B}_{mt} + \mathbf{B}_{kt} \quad \text{або} \quad \mathbf{B}_t = \mathbf{B}_{pmt} + \mathbf{B}_{opt} + \mathbf{B}_{kt}, \quad (3)$$

де

\mathbf{B}_{pt} – витрати на розробку об'єкта оцінки, грн;

\mathbf{B}_{mt} – витрати на маркетингові дослідження та рекламу стосовно об'єкта оцінки, грн;

\mathbf{B}_{kt} – витрати на доведення об'єкта оцінки до стану, придатного для промислового та комерційного використання, у тому числі витрати, пов'язані з реєстрацією, отриманням та підтриманням чинності підтверджувального документа (патенту, свідоцтва тощо), грн;

\mathbf{B}_{pmt} – прямі матеріальні витрати, грн;

\mathbf{B}_{opt} – прямі витрати на оплату праці, грн.

У свою чергу

$$\mathbf{B}_{pt} = \mathbf{B}_{ндр} + \mathbf{B}_{ктд}, \quad (4)$$

де:

$\mathbf{B}_{ндр}$ – фактичні витрати на проведення науково-дослідних робіт, що включають у себе витрати: на пошукові роботи, на проведення теоретичних досліджень, на проведення експериментів, на проведення випробувань, на складання та затвердження звітів та інші;

$\mathbf{B}_{ктд}$ – фактичні витрати на розробку конструкторсько-технічної документації, технологічної та/або проектної документації, а саме: на виконання ескізного, технічного, робочого проектів, розрахунків, на проведення випробувань, авторського нагляду, на дизайн.

У разі, якщо певні роботи, витрати на які зазначені в абзаці другому цього пункту Порядку, не проводились підприємством, до розрахунку включаються тільки ті витрати, які були понесені підприємством фактично і підтверджені документально.

Склад прямих матеріальних витрат V_{pmt} та прямих витрат на оплату праці V_{opt} (крім бюджетних установ) визначений Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19 січня 2000 року за № 27/4248, а для бюджетних установ – Державним казначейством України.

I_t – коефіцієнт приведення витрат, пов’язаних зі створенням (розробкою) або придбанням об’єкта оцінки в період t ; при цьому періодом визнається календарний місяць. Коефіцієнт дорівнює сукупному індексу інфляції за період з місяця, в якому були здійснені витрати на створення (розробку) або придбання та доведення об’єкта оцінки до стану, придатного для промислового та комерційного використання, до місяця, на останнє число якого призначена дата оцінки, включно і визначається за формулою

$$I_t = (I_{t_1} \times \dots \times I_{t_n}) / 100^n \quad (5)$$

де:

I_{t_1} – індекс інфляції за перший місяць t_1 періоду;

I_{t_n} – індекс інфляції за останній місяць t_n періоду.

У разі визначення оціночної вартості об’єкта, що був придбаний підприємством, сума витрат на придбання об’єкта в t -тому періоді визначається за формулою

$$V_t = V_p + V_{dmt} + V_{kt}, \quad (6)$$

де:

V_p – витрати на придбання об’єкта в t -тому періоді, зазначена в підтверджувальному документі: договорі, платіжному документі тощо, грн;

V_{dmt} – розмір державного мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, пов’язаних з придбанням підприємством об’єкта, грн.

12. Коефіцієнт придатності об’єкта оцінки K_p визначається на дату оцінки за формулою

$$K_p = T_{оскв} / (T_{фскв} + T_{оскв}) \quad (7)$$

де:

$T_{фскв}$ – визначений у місяцях фактичний строк корисного використання об’єкта. Загальний строк фактичного та очікуваного корисного використання об’єкта не може бути довшим за встановлений законодавством строк чинності відповідних прав, значення якого для різних видів об’єктів приведені в додатку 1 до цього Порядку. У разі продовження відповідно до законодавства зазначеного строку загальний строк фактичного та очікуваного корисного використання об’єкта збільшується на строк такого продовження;

$T_{оскв}$ – визначений у місяцях строк очікуваного корисного використання об’єкта, визначений комісією і зазначений у графі “Строк корисного використання” Інвентаризаційного опису нематеріальних активів, форма якого затверджена наказом Держказначейства № 90, або Інвентаризаційного опису

об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів №____, форма якого затверджена наказом Мінфіну № 732, складений комісією під час інвентаризації.

13. Метод заміщення для визначення оціночної вартості застосовується за наявності інформації про витрати на створення (придбання) подібних об'єктів. При цьому оціночна вартість об'єкта визначається за формулами, які використовуються в методі прямого відтворення, але під час розрахунку замість витрат на створення (розробку) або придбання об'єкта оцінки використовується інформація про витрати на створення (розробку) або придбання об'єкта, подібного до об'єкта оцінки, який за своїми споживчими, функціональними характеристиками може бути його рівноцінною заміною.

Оцінка виявлених під час інвентаризації об'єктів, інформація про які не відображена в бухгалтерському обліку підприємства і дані про витрати на створення або придбання яких підприємством (первинні документи) відсутні, проводиться переважно методом заміщення.

14. Об'єкти, які виявлені під час інвентаризації як такі, що не відображені в бухгалтерському обліку і щодо яких за рішенням комісії в майбутньому існує ймовірність надходження (отримання) економічних вигод від їх використання, оцінюються в 1 гривню.

Оформлення результатів оцінки

15. Усі розрахунки оціночної вартості об'єктів, у тому числі об'єктів, щодо яких у майбутньому існує ймовірність надходження (отримання) економічних вигод від їх використання, виконуються пооб'єктно й оформляються Розрахунком оціночної вартості, форма якого приведена в додатку 2 до цього Порядку. Розрахунок оціночної вартості складається окремо на кожний об'єкт чи на групу однотипних за призначенням та умовами використання об'єктів і підписується всіма членами комісії.

16. За результатами оцінки складається акт оцінки об'єктів права інтелектуальної власності (далі – акт оцінки), в якому підсумовуються результати оцінки, зазначені в Розрахунках оціночної вартості, та який підписується головою та членами комісії і подається на затвердження керівнику органу, уповноваженого управляти державним майном. До нього додаються усі Розрахунки оціночної вартості, копії всіх вихідних даних, протокол засідання комісії щодо результатів інвентаризації, документально оформлена інша інформація, яка використовувалась під час проведення оцінки. Акт оцінки затверджується керівником органу, уповноваженого управляти державним майном.

17. У разі потреби з метою визначення справедливої вартості як відображених, так і не відображених у бухгалтерському обліку підприємства об'єктів для відображення їх у бухгалтерському обліку може проводитись незалежна оцінка. Таку оцінку проводять суб'єкти оціночної діяльності -

суб'єкти господарювання відповідно до національних стандартів оцінки в порядку, встановленому законодавством про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність. Замовником такої оцінки виступає підприємство.

Якщо незалежна оцінка проводиться не всіх об'єктів, результати такої оцінки разом з результатами стандартизованої оцінки інших об'єктів, що проводиться комісією, відображаються в акті оцінки, а звіт про оцінку разом із висновком про вартість та Розрахунками оціночної вартості додаються до нього.

18. Акт оцінки складається не менш ніж у двох примірниках. Один примірник затвердженого акта оцінки залишається в органі, уповноваженому управляти державним майном, другий - передається підприємству.

Звіт про оцінку з висновком про вартість складається не менш ніж у трьох примірниках, один із яких зберігається в органі, уповноваженому управляти державним майном, другий – у суб'єкта оціночної діяльності, який проводив оцінку, третій - передається підприємству.

19. На підставі матеріалів інвентаризації, затвердженого акта оцінки або складеного в установленому порядку звіту про оцінку разом з висновком про вартість підприємство оформляє результати інвентаризації та оцінки шляхом узагальнення інформації із застосуванням відповідних типових форм первинного обліку об'єктів, затверджених наказом Мінфіну №732, і відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації та оцінки станом на дату інвентаризації (оцінки) у тому звітному періоді (місяці, кварталі, році), в якому був затверджений акт оцінки або складений звіт про оцінку. Об'єкти, які були виявлені під час інвентаризації як такі, що не відображені в бухгалтерському обліку і щодо яких за рішенням комісії в майбутньому існує ймовірність надходження (отримання) економічних вигод від їх використання, відображаються за оціночною вартістю на позабалансовому рахунку 04 "Непередбачені активи й зобов'язання".

20. Про результати проведення інвентаризації та оцінки об'єктів орган, уповноважений управляти державним майном, звітує перед Міністерством освіти і науки України.

21. В інших випадках проведення інвентаризації та оцінки об'єктів з метою їх бухгалтерського обліку здійснюється у встановленому законодавством порядку.

Директор департаменту оцінки
майна та оціночної діяльності

В. Гайдук